

«πῆς εἰς τὸ ἀκροατήριον» (κγ). — Ὀλιγώτερον φειδωλῶς ἀναδείκνυται ὁ ἠθικὸς σκοπὸς εἰς τὰ παραμύθια τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων, εἰς πολλὰ τῶν ὁποίων ἀρμόζει νὰ τίθενται ὡς ἐπιγραφαί, ὡς εἰς τὰ ἀρχαῖα ἰσπανικὰ δράματα, ὁλόκληρα γυνωμικά.

Δὲν εἶναι νομίζομεν περιττὸν νὰ διηγηθῶμεν τὸν τρόπον καθ' ὃν λέγονται τὰ παραμύθια, ἂν καὶ τινες πρὸ ἡμῶν τὸν περιέγραψαν (κδ). Κατὰ τὰς μακρὰς τοῦ χειμῶνος νύκτας πολύπειρος καὶ πολυτίττωρ γραῖα, καθημένη παρὰ τὴν ἐστίαν, ἀφ' οὗ μετὰ πολλὰς παρακλήσεις τῶν περικυκλούντων αὐτὴν παιδίων ἀποφασίσῃ νὰ εἴπῃ παραμύθιον, οὔτινος, ῥηθείτω ἐν παρόδῳ, καὶ χαριτόδωτοι τοῦ ὕμναίου ὁπαδοὶ καὶ θεράποντες ἐνίστησι τοῦ Κερδίου μετ' οὐκ ὀλίγου τοῦ ἐνδιαφέροντος ἀκροῶνται, πρῶτον μὲν προσκυροῦσι τοὺς περιστώτας διὰ τοῦ ἐξῆς ἀσματίου·

«Κόκκινη κλωστή δεμένη
Ἐπὶ τὴν ἀνέμη τυλιγμένη
Δός της μπάτσα νὰ γυρίσῃ,
Παραμύθι ν' ἀρχινήσῃ,
Καὶ τὴ γκαλή μας συντροφιά,
Νὰ τὴν καλῇσπερίσῃ.

— Καλὴ σπέρα σας» (κε).

Ἀφ' οὗ δὲ οἱ περιστώτες ἀνταποδώσωσι τὸν χαιρετισμὸν, ἐπανερχεται εἰς τὴν διήγησιν ἀρχομένη οὕτω· Ἦτανε μιὰ φορὰ καὶ εἰς γκαῖρὸ τελευτῶσα δὲ ἐπιφέρει· Τέλος τοῦ παραμυθοῦ καὶ μήτ' ἐγὼ ἡμουν ἐκεῖ μήτε σεῖς γὰρ τὸ πιστεύσετε.

Τελευταῖον καταριθμοῦμεν ἐνταῦθα συλλογὰς Νεο-Ἑλληνικῶν παραμυθίων, ὅσας γινώσκομεν καὶ α) μὲν εἶναι ἡ τοῦ κ. I. G. von Hahn, (κς) ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Griechische und Albanesische märchen, gesammelt, übersetzt und erläutert. Ἐν Λειψίᾳ 1864.—β.) ἡ τοῦ κ. Γ. Χασιώτου, ἥτις κατὰ τὴν ἀγγελίαν θὰ ἀπαρτίζεται ἐκ τριῶν τόμων, ἐξ ὧν ὁ τελευταῖος περιέχει σημειώσεις παρεκβολικάς. Ἀποδίδοντες τὸν προτήκοντα ἔπαινον εἰς τὸν φιλόπονον συλλογὴν τῶν δημοτικῶν προϊόντων τῆς Ἑπείρου, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἐκφρά-

(κγ) Πανδ. Α'. σ. 71. (κδ) Ὁ κ. Βλ. Γ. Σχορδέλης Πανδ. ΙΑ' σ. 452 καὶ ὁ κ. Γ. Χ. Χασιώτης Συλλογὴς τῶν κατ' Ἑπείρον παραμυθίων προλεγόμενα. Χρυσ. Α'. σ. 442. (κε) ἐν Μάνῃ δὲ πρὸ τούτου τίθενται καὶ οἱ ἐξῆς στίχοι·

«Ἀφέντη μου, μεσέντη μου,
Σουλτανούμ, πανιερώτατε,
Ἐλέγκω, μελελέγκω
Μιὰ φορὰ κ' ἐνὰ ζαμάνι
Εἶχαν Τούρκοι Ραμαζάνι
Οἱ Ρωμάιοι Πάσκα
Κ' οἱ Ἑβραῖοι Φάσκα.»

τοὺς ὁποίους εἶπε Μανιάτης τις ἐν τῇ οἰκίᾳ προκρίτου τινὸς Τούρκου χαιρετῶν τοὺς περιστώτας, καὶ ἀρχόμενος τῆς διηγήσεως. (κς) Χρυσ. ἐνθ. ἀν. (κζ) Ἐν τῇ συλλογῇ ταύτῃ ὁ κ.

σωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἀγανάκτησίν μας κατὰ τῆς ἀβελτηρίας τινῶν ἐκ τῶν Ἑλλήνων, καὶ δυστυχῶς οὗτοι δὲν εἶναι ὀλίγοι, περιφρονούντων ἢ θεωρούντων καταγέλαιστον τὴν ἀσχολίαν περὶ τὴν συλλογὴν δημοτικῶν προϊόντων, τοῦ δὲ συλλογέως ἔχουσι τὴν καλωσύνην γὰρ τοῦ καταγινώσκωσι μωρίαν (κζ). Ἀλλὰ καὶ ἡ Παρθώρα (κη) ἐδημοσίευσεν μύθους τινὰς τῆς Φιλιππουπόλεως· καὶ Παραμύθιον τῆς Ἀλουπόδης εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν παιδίων πολλάκις ἐξεδόθη, καὶ Παραμύθιον ὁ Γιάννης Λαθοσπάθης καὶ εἴτι ἕτερον.

Ἐν Καλάμῃς τὴν 29 Ἀπριλίου τοῦ 1867.

N. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ.

ΒΙΒΛΙΑΚΑ.

Ἀξιότιμε φίλε!

Κατὰ τὴν πρόσκλησιν ὑμῶν (Παρθ. Τ. Θ' σελ. 95 Σημ.) ἐπιστέλλομεν τῇ Παρθώρᾳ τὰ ἐπόμενα περὶ Γεωγραφικοῦ τινος Πίνακος μὴ μνημονευομένου ἐν τῷ Καταλόγῳ τοῦ Κ. Παπαδοπούλου Βρετοῦ.

Ὁ γεωγραφικὸς οὗτος πίναξ (1) φιλοκάλως πάνυ κεχρηματογραφημένος ἐν Βιέννῃ τῷ 1797 Ἰανουαρίου 30 ὑπὸ Λουδοβίκου Σμιδ, ἐπὶ φύλλῳ παχέως χάρτου μήκ. 0,89, πλάτ. 0,54 Γ. μέτρ. παρίστανται τὰ δύο ἡμισφαίρια ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Γεωγραφικὸς Πίναξ τῶν δύο ἡμισφαιρίων ἀπάσης παλαιᾶς τε καὶ νέας ἐγνωσμένης γῆς ἑλληνιστὶ ἐκδοθεὶς δαπάνῃ καὶ ἐπιμελείᾳ Ἰωάννου Ἱερομονάχου τοῦ ἐκ τῆς σεβασμίας Μονῆς τῶν ἱδύρων=Προσφωνηθεὶς τε τῷ περιφανεστάτῳ γένει τῶν Ἑλλήνων, τῇ πατρίδι, τοῖς Ἑλληνομουσίοις, καὶ τοῖς ἐν αὐτοῖς Τροφίμοις καὶ Μαθητῶσι χάριν εὐγνωμοσύνης τῶν αὐτοῦ ὀφλημάτων.» Μεταξὺ τῶν δύο ἡμισφαιρίων παρίσταται ἄνωθεν μὲν

Χασιώτης μεταχειρίζεται τὴν δημ. γλῶσσαν· καθ' ἡμᾶς ἡ γλῶσσα αὕτη δὲν εἶναι κατάλληλος ὡς πρὸς τὰ παραμύθια, διότι ταῦτα διηγεῖται τις κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς φαντασίας τοῦ ἢ πολὺ δηλ. γλαφυρῶς καὶ ἐκτεταμένως, ἢ ἐξηρῶς καὶ μονότονως, ἢ κατὰ τὸν μέσον τούτων ὅρον. Ἀνάγκη λοιπὸν ὁ συλλογὴς νὰ τὰ γράψῃ ὅπως τὰ ἔκουσε παρὰ τοῦ διηγηθέντος αὐτὰ πρῶτον, ἔπειρ δὲν εἶναι τόσῳ ὀρθόν. Ἄν δὲ λαβὼν τὸν σκελετὸν τοῦ παραμυθίου κατασκευάσῃ τὴν διήγησιν, ἐνδύων αὐτὴν διὰ τῆς δημ. διαλέκτου, θὰ ματαιοποιήσῃ καθ' ἡμᾶς, διότι ἡ γλῶσσά του πάντως δὲν θὰ ᾔνοι ἡ καθαρὰ διάλεκτος τῶν χωρικῶν, τῶν ὁποίων τὰ δημιουργήματα τῆς φαντασίας ἀπεικονίζει ἐπὶ τοῦ χάρτου. Ἀνάγκη ὁμῶς εἰς τὰ δημοτικὰ προϊόντα, τὰ ὁποῖα μένουσιν ἀμετάθετα, τὰ ἄσχετα λ. χ. τὰς παροιμίας κτλ., νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν φροντίδα ὁ συλλογὴς ὅπως ἡ γλῶσσα μείνῃ ἡ αὐτὴ, καὶ νὰ μὴ προσπαθῇ νὰ τὴν στολίῃ μετὰ τὴν ἀχάριστον ἐκείνην toilette, τὴν ὁποίαν τόσον κακίζει ὁ κ. Ε. Ζαμπέλιος. (φιλολογ. ἐρευναι ἐπὶ τῇ Νεοελλην. Διαλέκτῳ Πανδ. Ζ'. σ. 378, στηλ. 6'. κε). (κη) Πανδ. ΙΑ'. σ. 452.

(1) Ὁ Πίναξ οὗτος ὑπάρχει ἐν τῷ κατὰ τὸ Ταγανρόγ ἱεροσολυμικῷ Μοναστηρίῳ.

ὁ ἥλιος ἀκτινοβολῶς, ἀστέρες, καὶ ἡ σελήνη αὐξοῦσα ἐν νεφέλαις ἐφ' ὧν δύο ἄγγελοι ἱπτάμενοι φέρουσι ταινίαν ἀντιστοιχοῦσαν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν καὶ περιέχουσιν λεπτοῖς χαρακτῆροι τὸ δεύτερον αὐτῆς μέρος· ὑπὸ δὲ τὸν ἥλιον ἡ συμβολικὴ παράστασις τῆς ἀναγεννήσεως «Φοῖνιξ ἐπὶ φλογὶν» πάντων ἐν εὐφύᾳ διατάξει. Κάτωθεν δὲ διπλοῦν τι περίκομφον πυραμιδοειδὲς βάθρον ἐπὶ γῆς στηριζόμενον, μύρτοις ἐπαστεμμένον καὶ ὑποδοστάζον ἰδίχ τὸ μὲν ἄνω τὸν Ποσειδῶνα τρικινοφόρον ἐποχούμενον τριῶν θηλασσίων ἵππων, καὶ φέρον τὰ ἐν τοῖς ἡμισφαίριοις σημεῖα καὶ τῶν συντετμημένων λέξεων τὴν ἐξήγησιν, τὸ δὲ κάτω, ὑποδοστάζον τὸ παπικὸν τριπλοῦν στέμμα, τὴν πατριαρχικὴν μήτραν, τὸ καίσαρικὸν διάδημα καὶ τὴν σουλτανικὴν κίδαριν φέρει τὸ ἐπίγραμμα τὸδε·

«Πείρατα, ἡδὲ πόλεις Γαίης Κἀπαιρίσι' ἄλλα,
Χώρας τ' ἀνθρώπων ὕδρώγεων τε Κύκλον
Ῥοὺν ποταμῶν Κυρτῶν ὁρέων κορυφάς, σποράδων τε
Νήσων Εὐπύργων, εἴπερ ὄρε᾽ ἀπόνως
Κλίματα τ' ἡδὲ θέσεις ἐθέλη τις τὴν δὲ ἀρίστην
Δέλτον θυμῆρης χεῖρεσι προσλαβέτω. Γῆ
Κατ' ἐπεὶ πῖνακος Γέγραπται βωτιανείρη
Γῆς πῖνακ' οὖν πάσης μεῖζονα τὸν δὲ γ' ἔχεις.»
Πέριξ δ' ἐμφαίνονται δάση, φοίνικες, λέοντες, ἵπποι, κάμηλοι κτλ.

Πλὴν δὲ τούτων ὁ Πίναξ φέρει ἐν ταῖς τέσσαρσι γωνίαις διαγράμματα ἡμισφαίριου καὶ σφαίρας ἀνεπτυγμένων κατὰ τὰς μοίρας τοῦ μήκους καὶ τοῦ πλάτους, γνώμονας, πυξίδας, διαβήτας κτλ. γενικὴν διαίρεσιν τῆς γῆς, τὰ συνεχόμενα ἡμισφαίρια κρικωτὴν καὶ ὕδρώγειον σφαῖραν, τεταρτοκύκλιαν, τὸ πλανητικὸν σύστημα, τὸν ζωδιακὸν κύκλον, ἑγχιόν τινα τῆς Ἀμερικῆς καθωπλισμένον καὶ τέλος αὐτὸν τὸν Ἰωάσφ καταμετροῦντα.

Ἐν Ταχυνρόγ 42 Μαΐου 1867.

ΕΜ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ περὶ τῆς ἐν τῇ Ἑλλήν. ἔθνει καταστάσεως τῶν γραμμάτων ἀπὸ ἀλώσεως Κωνστ./πόλεως (1453 μ. Χ.) μέχρι τῶν ἀρχῶν τῆς ἐνεστώσης (19) ἑκατονταετηρίδος.

Πᾶν ἔμασον τῆς διανοίας ἡμῶν ἔκγονον καὶ ὀρέμμα λόγῳ ἢ γραφῇ μεταδιδόμενον εἰς τοὺς ἄλλους, εἴαν μέλλῃ νὰ εὐδοκιμῇ ὡς ὀριμὸν τι καὶ γενναῖον, δέον, νομίζομεν, διπλῆν νὰ ἔχῃ τὴν ἀξίαν διττόν τινα σκοπὸν σκοπεῖον, τὸν μὲν τὴν τοῦ εἰδέναι ἐπιθυμίαν πάντων πληροῦντα τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτῶν πῶς βλέποντα προαγωγὴν, τὸν δὲ, ἐν ἰδίᾳ ἕκαστον ἔθνος ἢ κοινωνία τις ἄλλη με-

γαλειτέρα ἢ μικροτέρα ἀνθρώπων θεραπεύει θέλουσα καὶ προσπαθοῦσα νὰ μάθῃ μὲν ἐκυτὴν ὁποῖα κατὰ τινα ἐποψὶν ἦτο ἢ εἶνε, νὰ συμπεράνῃ δὲ καὶ κατὰ δύνανμιν περὶ τοῦ πολυτίμου μέλλοντός της· ἡ δευτέρα ὁμῶς αὕτη τῶν ἀνθρώπων παρὰ τοῦ λέγοντος ἢ γράφοντος ἀξίωσις, ἅτε ἐγγύτερον οὖσα πρὸς τὴν φίλαυτον ἔξιν αὐτῶν, τὴν ἐθνικὴν λεγομένην ἢ ἄλλην φιλοτιμίαν, ἀποβάλλει τόσῳ μᾶλλον δικαίως σφοδρότερα, ὅσῳ συχνότεραι ἐπιφαίνονται αἱ πρὸς ἔθνος τι ἢ ἄλλην τινὰ κοινωνίαν ἀνθρώπων πολέμιαι τάσεις τῶν εἴτε τὸ φίλυβρι φύσει καὶ φιλαπεχθῆμον ἔχόντων εἴτε ἄλλως ἐπιβουλευόντων καὶ ἀπὸ πονηρίας ἐπικειμένων.

Τὸ δὲ ἡμέτερον ἔθνος τὰ μάλιστα παθὼν καὶ πάσχον ὑπὸ τῶν τοιούτων, ἴσως καὶ διότι ἀπηλλάγη τασούτων αἰώνων δουλείας οὐχὶ οἶον ἦτο ἐπὶ Περικλέους, δικαίως ἤθελεν ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων δαψιλῇ τινα καὶ γενναίαν συνδρομὴν ἐναντίον τῶν θελόντων νὰ διακώψωσι πᾶσαν ἡμῶν ἐθνικὴν ἢ ἄλλην σχέσιν πρὸς τοὺς λαμπροὺς ἡμῶν προγόνους, τοὺς ἔτι τὴν ἀνθρωπότητα παιδεύοντας ἐκείνους παῖδας· ἔργον λοιπὸν ἡμῖν ἀπόκειται μέγα καὶ ἐπίμοχθον, περὶ γένους ἀγῶν οὐκ ἀγενὴς οὐδὲ ἄδοξος, πολλὰς δ' ἔχων τὰς τροπὰς καὶ τὰς ὁδοὺς παντοίας· ὧν τὸ μὲν σύνολον καὶ κεφάλαιον εἶνε, νομίζομεν, ἡ τοῦ καθ' ἡμᾶς ἑλληνικοῦ βίου ἱστορία οὐχὶ καθ' ἐκυτὴν, οὐδὲ οὕτως ἀπολύτως ἀλλ' ἐχομένη τῆς ἀρχαίας καὶ διηνεκῆς τὴν πραγματείαν ἔχουσα, τῶν δὲ ταύτης διανομῶν καὶ ἀποκλαδώσεων ἡ μὲν ἀποβλέπει κατὰ ταῦτά εἰς τὸν πολιτικὸν ἡμῶν βίον, ὅσου καὶ ὁποῖου ὑπὸ τῶν καιρῶν καὶ τῆς τύχης ἐπετράπη ἐκάστοτε νὰ μετᾴσχωμεν, ἔργον δὲ τῆς φαίνεται ἡ περὶ τὸν ἰδιωτικὸν βίον σπουδὴ καὶ μελέτη πολλὰ μὲν παρέχουσα διὰ μέγεθος πράγματα καὶ πόνο· οὐ σμικρὸν ὁμῶς κέρδος πορίζουσα, πρὸς δὲ τείνει τὸ πᾶν τῶν ἡμετέρων φροντίδων· τὴν μεγίστην ὁμῶς καὶ ἀπάλαχιστον ἐπικουρίαν χορηγεῖ εἰς ἡμᾶς ἢ ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὰ ἀρχαῖα ἱστορία τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης καὶ τῶν γραμμάτων μέρος καὶ αὕτη οὖσα τῆς συμπάσης ἡμῶν ἱστορίας οὐχὶ τὸ εὐτελέστατον, ἀλλὰ τὸ μεγίστης προσοχῆς ἄξιον καὶ θεραπείας οὐ τῆς τυχούσης· διότι, ὡς ἡμῖν φαίνεται, ἡ τε γλῶσσα παντὸς ἔθνους ἄλλοτε καὶ ἄλλαχού ἄλλη πλαττομένη καὶ ἄλλα εἶδη λαμβάνουσα καὶ ἡ πρὸς τὰς μούσας τάσις αὐτοῦ καὶ ἐπίδοσις παντοία γιγνομένη, δύνανται νὰ ὦσιν ἀμρότερα εἰς τοὺς κατὰ τινας νόμους καὶ κανόνες ἱστοροῦντας ὡς ἀλάνθαστος καὶ ἀψευδής βάσανος τοῦ τε γένους καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἔθνους ἄλλως τε καὶ διότι ἡ γλῶσσα μετὰ τῶν γραμμάτων ὁμολογοῦνται ὡς τῶν τῆς διανοίας τέκνων τὰ συγγενέστατα αὐτῇ καὶ τὰ πλεῖστον ταύτην ἐκδηλοῦντα καὶ προδίδοντα.